

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-419-1-8>

**MODERN DIRECTIONS OF STATE SOCIAL POLICY
IN THE UKRAINE UNDER MARTIAL LAW**

**СУЧАСНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Ptakhina O. M.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Public Service and Management
of Educational Institutions
Luhansk Taras Shevchenko
National University
Poltava, Ukraine*

Птахіна О. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри публічної служби
й управління навчальними закладами
ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
м. Полтава, Україна*

Одним з головних завдань державної політики є забезпечення якісного державного управління всіма сферами суспільного життя, саме тому соціальна політика є однією із важливих складових державної політики загалом, оскільки саме держава забезпечує виконання соціальних зобов'язань. Після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України наша держава зіткнулася із безпрецедентними соціальними викликами. Соціальна політика будь-якої демократичної держави має за мету забезпечення гідного рівня життя населення і гарантування належного рівня соціальної безпеки людини. Соціальний захист населення – це система забезпечуваних державою економічних, соціальних та організаційних заходів, що спрямовуються на підтримку найбільш вразливих верств населення (пенсіонерів, осіб з інвалідністю, ветеранів війни, багатодітних сімей, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та інших категорій осіб, які мають право на державну допомогу та пільги відповідно до законів) [2]. Як зазначають фахівці, у разі масштабнішими стали ризики і загрози щодо питань забезпечення соціальних потреб і інтересів громадян, стабілізації соціального життя населення в кризових умовах. Військові дії на території нашої держави у разі поглибили вже існуючі соціальні загрози, зокрема, невпинно підвищується рівень бідності і безробіття серед населення, очевидною є проблема майнової диференціації суспільства, відчутними є тенденції соціальної нерівності. Все більш гостро постає питання доступу населення до отримання

належних і якісних освітніх, медичних, соціальних послуг, зокрема й через високий рівень внутрішньої міграції населення [1].

До соціальної сфери належать сукупність управлінських та організаційних державних інституцій (органів, установ, організацій, закладів), які забезпечують підвищення рівня життя і надання громадянам всіх видів соціальної підтримки та діяльність яких визначається відповідними законодавчими актами і фінансується за рахунок джерел, не заборонених законодавством. Інституціями соціального захисту в Україні сьогодні є: Міністерство соціальної політики, органи та установи, що належать до сфери його управління; Пенсійний фонд України та його територіальні органи; Національна соціальна сервісна служба та її територіальні органи; фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування та їх територіальні органи; місцеві органи виконавчої влади; органи місцевого самоврядування; інші надавачі будь-яких видів соціальної підтримки [5]. Державну соціальну політику реалізує Міністерство соціальної політики України, яке є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство соціальної політики постійно проводить моніторинг функціонування закладів соціального захисту населення в умовах воєнного стану, зокрема тих, що надають соціальні послуги з проживанням, організації надання допомоги цим закладам. Місія Міністерства соціальної політики України полягає в формуванні та реалізації державної соціальної політики, спрямованої на підвищення рівня та якості життя населення, соціальних стандартів, надання соціальної підтримки особам і сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, забезпечення гідної старості, рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, прав та інтересів дітей, сприяння їх вихованню у сімейному середовищі, сприяння інклюзії осіб з інвалідністю у суспільне життя [4]. Кабінет Міністрів України в даних умовах адаптував механізм отримання соціальних виплат по всій території України, в тому числі на тимчасово окупованій частині України та в регіонах ведення активних бойових дій: Постанова Кабінету Міністрів України від 07 березня 2022 року № 214 «Про деякі питання надання державної соціальної допомоги на період введення воєнного стану»; Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам»; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 року № 204 «Про затвердження переліку адміністративно-територіальних одиниць, на території яких надається допомога застрахованим особам в рамках Програми «є-Підтримка» та ін.

Розвиток якісних соціальних послуг і відповідних сервісів, особливо у такі складні часи, є також постійним пріоритетом у діяльності

Міністерства соціальної політики України, оскільки соціальні послуги надаються з метою профілактики чи подолання складних життєвих обставин, а також мінімізації негативних наслідків складних життєвих обставин для окремих осіб або сімей. Кабінетом Міністрів України від 3 жовтня 2023 р. № 1049 було затверджено Постанову «Про реалізацію експериментального проекту із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості» [3]. Життєстійкість – це вміння бути емоційно та ментально стабільним і продуктивним, навіть за кризових умов. Кабінет Міністрів України ухвалив постанову про реалізацію пілотного проекту із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості. Проект координує Міністерство соціальної політики, він спрямований на підтримку та зміцнення психічного здоров'я українців. Основна мета – зниження загального рівня стресу і тривожності, формування навичок першої психологічної допомоги близьким (особливо дітям і старшим членам родини), навчання стресостійкості та запобігання психологічній травматизації. Координатором експериментального проекту є Міністерство соціальної політики, учасником експериментального проекту, відповідальним за організацію проведення конкурсу серед надавачів соціальних послуг та за укладення договору про забезпечення надання комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості з надавачами соціальних послуг за результатами проведення такого конкурсу, є Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю. Іншими учасниками експериментального проекту є територіальні громади. Програма життєстійкості реалізується Міністерством соціальної політики і є складовою Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» першої леді Олени Зеленської.

Відповідно до «Стратегічного плану діяльності Міністерства соціальної політики України на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2023–2024 роки)» Міністерство соціальної політики України встановило такі стратегічні цілі на 2022–2024 роки: підвищення рівня пенсійного забезпечення; створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери; підвищення рівня соціальних стандартів та гарантій та підтримка малозабезпечених сімей; надання якісних соціальних послуг; сприяння інклюзії осіб з інвалідністю в суспільне життя; захист прав дітей; забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, протидія домашньому насильству та торгівлі людьми [4].

Виходячи з усього зазначеного, можемо констатувати, що державна соціальна політика в Україні реалізується у дуже важких умовах воєнного стану та зростання соціальних і економічних проблем у суспільстві. Отже для реалізації зазначених стратегічних цілей в Україні необхідно: створити належну нормативно-правову базу; удосконалити

організаційну складову, збільшити фінансове забезпечення, оскільки все це буде сприяти підвищенню якості, доступності та адресності соціальних послуг; зменшити корупційні прояви у процесі надання соціальних послуг; підвищити соціальні стандарти та гарантії для громадян України відповідно до європейських. Лише за таких умов соціальна політика бути сприяти покращенню рівня життя кожного її громадянина.

Література:

1. Лисенко Ю. В. Соціальна безпека: виклики в умовах політичної нестабільності українського суспільства. Науковий журнал «Політикус». *Політичні інститути та процеси*. Випуск 6. 2022. С. 24–28. URL: http://politicus.od.ua/6_2022/4.pdf (дата звернення: 26.02.2024).
2. Про реалізацію експериментального проекту із запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2023 р. № 1049 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.02.2024).
3. Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2020 р. № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 28.02.2024).
4. Стратегічний план діяльності Міністерства соціальної політики України на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2023 – 2024 роки) : Наказ Міністерства соціальної політики України № 90 від 11 лют. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0090739-22#Text> (дата звернення: 27.02.2024).
5. Юник І. Г. Реалізація сучасної державної соціальної політики в Україні: основні проблеми та стратегічні пріоритети. *Право та державне управління*. 2023. № 2. С. 187–195. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2023/27.pdf (дата звернення: 28.02.2024).